

QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM Ô, LÃNG PHÍ, QUAN LIÊU

ThS. LÊ THỊ SÁU, Học viện Cán bộ TP. Hồ Chí Minh
ThS. NGUYỄN VĂN TRƯỜNG, Ban Nội chính Trung ương

Tóm tắt:

Có thể khẳng định quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu là một hệ thống quan điểm lý luận phong phú, đa dạng và mang tính tổng kết thực tiễn sâu sắc. Nghiên cứu, học tập, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu đã và đang trở thành yêu cầu cấp thiết, là sợi chỉ đỏ xuyên suốt toàn bộ công cuộc đổi mới đất nước vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng và văn minh.

Từ khóa:

Phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Summarization:

It can be confirmed that President Ho Chi Minh's view on preventing and combating embezzlement, waste and bureaucracy is a system of rich, diverse theoretical views and profound practical summaries. Researching, studying and applying Ho Chi Minh's thought on preventing and combating corruption, waste, and bureaucracy has become an urgent requirement, a red thread throughout the whole process of national renewal because the goal of rich people, strong country, democracy, justice and civilization.

Terminology:

The anti-corruption; the anti-negative; President Ho Chi Minh's view.

1. Về bản chất, nguyên nhân, tác hại của tham ô, lãng phí, quan liêu

Thứ nhất, về tham ô

Trong tác phẩm “Thực hành tiết kiệm chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu”, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Đứng về phía cán bộ mà nói, tham ô là: Ăn cắp của công làm của tư; Đục khoét của nhân dân; Ăn bớt của bộ đội; Tiêu ít mà khai nhiều, lợi

dụng của chung của chính phủ để làm quỹ riêng cho địa phương mình, đơn vị mình, cũng là tham ô. Đứng về phía nhân dân mà nói, tham ô là: Ăn cắp của công, khai gian, lậu thuế”(1). Trong Bài nói chuyện nhân dịp tết Nhâm Thìn (1952), Người nêu: “Tham ô là lấy của công làm của tư. Là gian lận tham lam. Là không tôn trọng của công. Là không thương tiếc tiền gạo

mồ hôi nước mắt của đồng bào làm ra, do xương máu của chiến sĩ làm ra”(2). Trong nhiều bài viết, bài nói chuyện, Người đã chỉ rõ hành vi tham ô là những hành động xấu xa, tội lỗi, đê tiện nhất, cần phải kiên quyết đấu tranh để loại bỏ ra khỏi đời sống xã hội. Bất cứ ai cũng có thể tham ô nếu người đó thiếu lương tâm, thiếu lòng trách nhiệm, sa vào chủ nghĩa cá nhân. Người cho rằng, nhân

(1) Hồ Chí Minh Toàn tập: Nxb CTQGST, H.2011, t.7, tr.356.

(2) Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.296.

dân tham ô là khai gian, lậu thuế, là buôn bán hàng giả, hàng cấm, là ăn cắp của tập thể, v.v...; cán bộ tham ô là đục khoét của nhân dân, ăn bớt của bộ đội, lợi dụng của chung của Chính phủ làm quỹ riêng, tiêu ít khai nhiều, kém lòng trách nhiệm, làm việc chậm chạp, ăn cắp thời giờ...

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tham ô trong đó có cả nguyên nhân chủ quan và nguyên nhân khách quan, nhưng nguyên nhân sâu xa nhất là xuất phát từ chủ nghĩa cá nhân. Người chỉ rõ: “Chủ nghĩa cá nhân... là mẹ đẻ ra tất cả mọi tính hư nết xấu như: Lười biếng, suy bì, kiêu căng, kèn cựa, nhút nhát, lãng phí, tham ô, v.v...”⁽³⁾; cùng với đó, còn do cán bộ mắc bệnh quan liêu; do sự thiếu hiểu biết của nhân dân, với tâm lý mong muốn nhanh chóng được giải quyết công việc; do sự không công khai, minh bạch của cơ quan nhà nước, v.v... đều có thể dẫn đến cán bộ tham ô. Do đó, nếu có sự công khai, minh bạch của cơ quan nhà nước, có sự hiểu biết về quyền lợi và nghĩa vụ của người dân, có sự giám sát chặt chẽ của nhân dân thì sẽ kim chế được nạn tham ô.

Tham ô làm mục ruỗng bộ máy nhà nước, suy yếu, thậm chí sụp đổ cả chế độ; ảnh hưởng nghiêm trọng tới niềm

tin của nhân dân vào bộ máy nhà nước, làm băng hoại đạo đức xã hội. Người viết: “Tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu là kẻ thù của nhân dân, của bộ đội và của chính phủ...” và nhận định: “Kẻ thù khá nguy hiểm, vì nó không mang gươm mang súng, mà nó nằm trong các tổ chức của ta, để làm hỏng công việc của ta”⁽⁴⁾. Người còn xem đây là thứ “giặc nội xâm”, “giặc trong lòng” nó khéo ẩn nấp trong cán bộ, trong đảng viên, trong quần chúng nhân dân do đó công cuộc chống tham ô này rất khó khăn, phức tạp, vừa cấp bách, vừa lâu dài.

Thứ hai, về lãng phí

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh lãng phí là hiện tượng xã hội, là sự tổn kém, hao tổn một cách vô ích các nguồn lực; lãng phí cũng có nghĩa là không tiết kiệm, là một biểu hiện trái với đạo đức cách mạng; đang tồn tại khá phổ biến ở nhiều nơi, nhiều lĩnh vực vừa đời sống xã hội. Nếu như tham ô gắn chặt với sự tồn tại và phát triển của bộ máy nhà nước và quyền lực công, thì lãng phí lại hoàn toàn có thể xảy ra ngoài Nhà nước, tách khỏi bộ máy quản lý, khỏi cơ quan quyền lực.

Lãng phí là căn bệnh nguy hiểm, song muốn chống hiệu quả, phải hiểu bản chất và nguyên nhân sinh ra nó. Theo

Chủ tịch Hồ Chí Minh, “Lãng phí có nhiều nguyên nhân. Hoặc vì lập kế hoạch không chu đáo. Hoặc vì trong khi thực hiện kế hoạch tính toán không cẩn thận. Hoặc vì bệnh hình thức xa xỉ, phô trương. Hoặc vì thiếu tinh thần bảo vệ của công. Nói tóm lại là vì thiếu ý thức trách nhiệm, thiếu ý thức quý trọng sức của, sức người của Nhà nước và của nhân dân”⁽⁵⁾. Nó thể hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như: Lãng phí sức lao động; Lãng phí tiền của; Lãng phí thời gian.

Khi đề cập đến tác hại của lãng phí, Hồ Chí Minh luôn đặt lãng phí trong mối quan hệ với tham ô. Người chỉ ra: “Lãng phí tuy khác với tham ô ở chỗ người gây ra lãng phí không trực tiếp trộm cắp của công làm của riêng. Nhưng kết quả thì làm tổn hại rất nghiêm trọng cho Nhà nước, cho nhân dân”⁽⁶⁾; “Tham ô có hại; nhưng lãng phí có khi còn hại nhiều hơn: Nó tai hại hơn tham ô vì lãng phí rất phổ biến: lãng phí của cải, thì giờ, lực lượng của nhân dân, của Chính phủ”⁽⁷⁾; và giống như tham ô, lãng phí làm tha hóa, suy thoái đạo đức cách mạng, phá hoại tinh thần trong sạch, ý chí vượt khó của cán bộ, đảng viên; là nguy cơ đe dọa trực tiếp đến bản chất cách mạng và sự tồn vong của chế

(3) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.13, tr.90.

(4) Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.357.

(5) Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.14, tr.141.

(6) Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.14, tr.141.

(7) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.345.

độ chính trị, xói mòn lòng tin của nhân dân vào Đảng, Nhà nước; gây thiệt hại cho tài sản của Nhà nước, của nhân dân, ảnh hưởng tiêu cực đến sự nghiệp xây dựng đất nước.

Thứ ba, về quan liêu - Nguồn gốc sinh ra tham ô, lãng phí

Để làm rõ nguồn gốc, bản chất của tham nhũng, lãng phí, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt câu hỏi: “Vì đâu mà có lãng phí và tham ô?”⁽⁸⁾, và Người chỉ ra: “Quan liêu là người cán bộ phụ trách nhưng xa rời thực tế, xa rời quần chúng. Đối với công việc thì không điều tra, nghiên cứu kỹ lưỡng. Chỉ đạo thì đại khái, chung chung. Không lắng nghe ý kiến của quần chúng, tác phong không dân chủ. Sợ phê bình và tự phê bình. Không giữ đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, phân công phụ trách... Vì vậy, ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó có nạn tham ô, lãng phí”⁽⁹⁾. Người khẳng định: “Bệnh quan liêu là nguồn gốc sinh ra lãng phí, tham ô. Kinh nghiệm chứng tỏ rằng: Ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó chắc chắn có tham ô, lãng phí; nơi nào bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều lãng phí, tham ô. Cho nên, muốn triệt để chống tham ô, lãng phí thì phải kiên quyết chống nguồn gốc của nó là bệnh quan liêu”⁽¹⁰⁾.

Những người quan liêu, những cơ quan mắc bệnh quan liêu thường để lại tác hại nặng nề: “Có mắt mà không thấy suốt, có tai mà không nghe thấu, có chế độ mà không giữ đúng, có kỷ luật mà không nắm vững. Kết quả là những người xấu, những cán bộ kém tha hồ tham ô, lãng phí”⁽¹¹⁾.

2. Về các biện pháp phòng, chống tham ô, lãng phí và quan liêu

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh để ngăn chặn, đẩy lùi tham ô, lãng phí, quan liêu, cần phải có những biện pháp, giải pháp đồng bộ và quyết tâm rất cao, vì đây là cuộc chiến đấu không lờ, rất nặng nề, phức tạp chống lại cái cũ kỹ, hư hỏng.

Một là, tuyên truyền, giáo dục, “đánh thông tư tưởng”, nâng cao nhận thức của cán bộ, đảng viên và Nhân dân trong cuộc phòng, chống tham ô, lãng phí và quan liêu.

Phòng, chống tham ô, lãng phí và quan liêu là vấn đề cần thiết để xây dựng CNXH thành công. Vì vậy, biện pháp quan trọng đầu tiên là phải tuyên truyền giáo dục, nâng cao nhận thức của toàn thể cán bộ, đảng viên và quần chúng Nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định: “Chống tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu cũng quan trọng và cần kíp như việc đánh giặc trên mặt trận. Đây là mặt trận tư tưởng

và chính trị. Cũng như ở các mặt trận khác, muốn thắng ở mặt trận này, ắt phải có chuẩn bị, kế hoạch, tổ chức, ắt phải có lãnh đạo và trung kiên”⁽¹²⁾.

Tháng 3/1952, trong bài “Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề ra bước đầu tiên, quan trọng nhất của cuộc chiến chống tham ô, tham nhũng đó chính là phải “đánh thông tư tưởng: Phải khai hội đủ mặt mọi người trong cơ quan, đơn vị, trường học, v.v..., để giải thích rõ ràng, nói đi nói lại, cho mọi người đều hiểu: Tham ô, lãng phí, quan liêu có hại cho dân cho nước thế nào? Vì sao phải chống những nạn ấy?”⁽¹³⁾.

Mục đích của công tác tuyên truyền, giáo dục, “đánh thông tư tưởng” theo Chủ tịch Hồ Chí Minh đó là: “Để sửa chữa những ý nghĩ sai lầm như: Tham ô là có tội, song lãng phí chỉ là một khuyết điểm. Những người có công với cách mạng, thì tham ô, lãng phí chút đỉnh, cũng nên tha thứ họ. Nước ta nghèo, không có gì mà tiết kiệm. Cơ quan ta không có gì mà lãng phí. Không phải cơ quan kinh tế tài chính, thì không có gì mà tham ô, lãng phí, v.v...”

Để yên định những lo ngại không đúng, như: “Một sự nhịn, chín sự lành”, kiểm thảo

(8) *Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.7, tr.345.

(9) *Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.14, tr.141.

(10) *Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.7, tr.295.

(11) *CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.7, tr.357.

(12) *CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.7, tr.358.

(13) *CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập*: Sđd, t.7, tr.358.

lẫn nhau làm gì. Tự nhận sai làm mình sợ mất thể diện, mất uy tín, sợ bị phạt, v.v... Chỉ trích lỗi của người sẽ mất đoàn kết. Ai tham ô, lãng phí mặc ai, mình không tham ô, lãng phí thì thôi. Nói thật mất lòng, sẽ bị bầu bạn ghét, bị cấp trên trừ, v.v..."⁽¹⁴⁾. Từ đó, góp phần nâng cao nhận thức và phát huy tinh thần tự giác của cán bộ, đảng viên, nhân dân trong đấu tranh với xa xỉ, lãng phí.

Đồng thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến tính phổ cập và rộng khắp trong các phong trào công tác phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Các phong trào phải rất cụ thể, thiết thực cho từng ngành, từng địa phương, từng giới nhằm khích lệ và động viên toàn thể nhân dân công tác phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu tạo thành một phong trào rộng lớn.

Hai là, tiến hành kiểm thảo, phê bình và tự phê bình; đồng thời phải lập ra cơ quan chuyên trách để phòng, chống tham ô, lãng phí và quan liêu.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, không chỉ "đả thông tư tưởng" cho cán bộ, đảng viên về tác hại của tham ô, tham nhũng, để đạt kết quả cao trong cuộc chiến này, chúng ta còn phải: "Chia từng tiểu tổ để nghiên cứu những tài liệu, như: Những lời dạy của Lênin... nói về tiết kiệm và

chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Tuyên ngôn của Đảng Lao động, chính sách và chỉ thị của Đảng và của Chính phủ. Tài liệu nói về cần, kiệm, liêm, chính, và cách sửa đổi lỗi làm việc"⁽¹⁵⁾.

Phải thực hiện "kiểm thảo", phê bình và tự phê bình trong từng chi bộ, cơ quan, coi đây là một khâu quan trọng trong đấu tranh với tham ô, lãng phí. Nội dung phê và tự phê trong các cơ quan, chi bộ nên nhắm vào mấy điểm chính và thiết thực như sau: "Mình có tham ô không? Có ăn bớt của công cho đơn vị riêng của mình không? Có lười biếng, có kém lòng trách nhiệm, có đứng núi này trông núi nọ không? Có quan liêu, xa cách quần chúng không?". Một số nguyên tắc cần quán triệt khi phê bình và tự phê bình là: Phải thật thà, phải dựa vào sự thực; phải đào tận gốc rễ những khuyết điểm, không nên thoa vữa, che giấu; không nên "ít xuýt ra nhiều", càng không nên nói việc nhỏ bỏ việc lớn, nói việc cũ quên việc mới; vừa nêu rõ khuyết điểm, vừa phân tích tư tưởng; chỉ trích những khuyết điểm, khen ngợi những ưu điểm. Một trong những khuyết điểm còn tồn tại của cán bộ, đảng viên là tham ô, lãng phí, hủ hóa, phải phê bình và tự phê bình để sửa chữa khuyết điểm ấy. Người viết: "Vì quan liêu, tham ô, lãng phí có hại cho nhân dân,

cho Chính phủ, cho đoàn thể, cho kháng chiến và kiến quốc, nên mọi người có quyền và có nghĩa vụ phải chống. Bước đầu thì chống bằng cách kiểm thảo và phê bình"⁽¹⁶⁾.

Đề hoạt động này đạt hiệu quả cao, Hồ Chí Minh yêu cầu: "Bầu cử ban lãnh đạo phong trào. Ban này gồm có những người lãnh đạo như bộ trưởng, thứ trưởng, đoàn trưởng... và những phần tử hăng hái, trung thành nhất trong cơ quan (hoặc đơn vị)"⁽¹⁷⁾. Nhiệm vụ của cơ quan này là giải quyết các vấn đề, giải thích các thắc mắc, sửa chữa những khuyết điểm trong quá trình chống tham ô, lãng phí; có cơ chế chính sách đúng đắn: Khen ngợi những người đã thành thật tự kiểm thảo, khuyến khích những người còn ngập ngừng e ngại, đặt chương trình chung cho đơn vị; tìm cách nâng cao hiệu quả của cán bộ phụ trách...

Ba là, chống tham ô, lãng phí quan liêu phải được xem là một cuộc cách mạng; phải xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh; xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, "Thực dân và phong kiến tuy bị tiêu diệt, nhưng cái nọc xấu của nó (tham ô, lãng phí, quan liêu) vẫn còn, thì cách mạng vẫn chưa hoàn toàn thành công, vì nọc xấu ấy

⁽¹⁴⁾ CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.359.

⁽¹⁵⁾ CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, tr.359.

⁽¹⁶⁾ CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.457.

⁽¹⁷⁾ CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.360.

ngầm ngấm ngăn trở, ngấm ngấm phá hoại sự nghiệp xây dựng của cách mạng”. Vì vậy, “muốn xây dựng một xã hội mới, một xã hội tự do bình đẳng, một xã hội cần, kiệm, liêm, chính - cho nên, chúng ta phải tẩy cho sạch hết những thói xấu của xã hội cũ”. Tức là chúng ta phải làm cách mạng, phải “tiêu diệt những cái gì xấu, xây dựng những cái gì tốt. Chúng ta làm cách mạng để tiêu diệt chế độ thực dân, phong kiến, để xây dựng dân chủ mới”⁽¹⁸⁾.

Để cuộc cách mạng chống tham ô thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản chính là yếu tố hàng đầu. Do đó, Đảng phải không ngừng xây dựng, chỉnh đốn và đổi mới để thật sự là một Đảng trong sạch, vững mạnh, là đạo đức, là văn minh; phải không ngừng nâng cao ý thức trách nhiệm, hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, trong đó, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên là khâu quan trọng, khâu then chốt đầu tiên.

Bốn là, không ngừng nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho cán bộ, đảng viên và nhân dân; xây dựng cơ chế quản lý kinh tế - tài chính phù hợp để phòng ngừa tham ô, lãng phí và quan liêu.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, muốn thủ tiêu tham ô, lãng phí, quan liêu

phải thủ tiêu cội nguồn sâu xa của nó là chủ nghĩa cá nhân. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là chà đạp lên lợi ích cá nhân mà phải giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa cá nhân và xã hội. Sự tha hóa của con người một phần cũng do hoàn cảnh khó khăn nên không cưỡng lại được sự ham muốn vật chất vị kỷ. Chính vì thế, để phòng ngừa tham ô, lãng phí và quan liêu, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, Đảng và Nhà nước phải quan tâm đến đời sống nhân dân và cán bộ, đảng viên. Người viết: “Tất cả chúng ta từ trên xuống dưới, cán bộ cũng như đảng viên, đoàn viên phải làm nhiệm vụ thiêng liêng của chúng ta là quan tâm lo lắng đến đời sống của Nhân dân. Nếu quan tâm đến đời sống của Nhân dân thì thật sự không có tham ô, lãng phí”⁽¹⁹⁾.

Bên cạnh đó, để phòng, chống tham ô, lãng phí và quan liêu, Đảng và Nhà nước cần có quản lý kinh tế - tài chính một cách hợp lý, không tạo kẽ hở, những lỗ hổng để kẻ xấu có thể lợi dụng. Nhân Hội nghị phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động “Ba xây, ba chống” (ngày 27/7/1963), Người nhấn mạnh trong sự nghiệp xây dựng nước nhà, việc quản lý kinh tế - tài chính là “cực kỳ quan trọng”. Nếu quản lý không chặt chẽ thì cái gì thừa - thiếu không biết, sẽ tạo sơ hở cho

tham ô, lãng phí nảy sinh. Khi nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, Người nhắc nhở việc dân chủ, công khai, minh bạch trong quản lý kinh tế - tài chính là cách rất tốt để thực hành tiết kiệm và kiên quyết chống tham ô, lãng phí. Người viết: “Thực hành dân chủ, nghĩa là mọi công việc đều phải bàn bạc với xã viên, cán bộ không được quan liêu, mệnh lệnh. Tài chính phải công khai, tuyệt đối chống tham ô, lãng phí”⁽²⁰⁾.

Năm là, đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra; phát huy vai trò giám sát của quần chúng nhân dân trong công cuộc phòng, chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để phòng ngừa, phát hiện tham ô, lãng phí và quan liêu thì cần phải theo dõi sâu sát, thường xuyên kiểm tra việc thực hiện đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ, từ đó thấy được những biểu hiện lệch lạc, xa rời bản chất tốt đẹp của cách mạng và kịp thời sửa chữa. Để làm được điều đó, Người cho rằng, cần đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra, coi đó là một cơ chế để tẩy trừ chủ nghĩa cá nhân - nguyên nhân của tham ô, lãng phí, quan liêu.

Người cũng nhấn mạnh vai trò của quần chúng nhân dân trong phòng, chống tham ô,

(18) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sdd, t.7, tr.361.

(20) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sdd, t.15, tr.620.

(19) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sdd, t.10, tr.612.

lãng phí và quan liêu. Vai trò của quần chúng nhân dân thể hiện tập trung ở việc giám sát, tố giác, không bao che, dung dưỡng cho tệ nạn tham ô, lãng phí và quan liêu. Đồng thời, bản thân mỗi người có ý thức tự giác thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí và quan liêu trong cuộc sống, sinh hoạt hằng ngày và lao động sản xuất. Người cho rằng, đây vừa là quyền lợi, vừa là nghĩa vụ của nhân dân. “Nhiệm vụ của quần chúng là phải hăng hái tham gia phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu”. Người cho rằng, việc này cần phải được tiến hành “kịp thời, nghiêm chỉnh, sớm chừa nào hay chừa ấy”; Tinh thần này đã được đưa vào Sắc lệnh số 267-SL, ngày 15/6/1956:

“Người nào có công trong việc tố cáo, khám phá các vụ phạm pháp, tìm bắt kẻ có tội, sẽ được khen thưởng... Ai ngăn cản, đe dọa những người kiểm thảo mình, sẽ bị kỉ luật”⁽²¹⁾.

Sáu là, xây dựng hệ thống pháp luật chặt chẽ để kiểm soát quyền lực, vừa thể hiện tinh nhân văn, khoan hồng vừa đủ sức răn đe, ngăn chặn hành vi tham ô, lãng phí, quan liêu.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng công tác xây dựng pháp luật, nhấn mạnh pháp luật của ta là pháp luật dân chủ; mọi công dân nước Việt Nam dân chủ cộng hòa đều bình đẳng trước pháp luật cả về quyền lợi và nghĩa vụ: Ai vi phạm pháp luật đều phải xử lý nghiêm khắc, cho dù người đó ở vị trí nào trong bộ

máy lãnh đạo, quản lý của Đảng, Nhà nước. Trong bài “Bảo vệ tài sản công cộng” (đăng trên Báo Nhân Dân số 340, ngày 05/02/1955), Hồ Chí Minh viết: “Các cơ quan phụ trách cần phải nghiêm khắc ngăn ngừa tham ô, lãng phí và kịp thời thi hành kỷ luật đối với những kẻ ngoan cố không chịu sửa đổi”⁽²²⁾. Sắc lệnh số 223, ngày 17/11/1946, do Người ký quyết định việc truy tố các tội hối lộ, phù lạm, biển thủ công quỹ; thậm chí những đồng phạm, tòng phạm đều phải chịu cùng một mức hình phạt là khổ sai từ 05 đến 20 năm; phạt tiền gấp đôi, tang vật bị sung công. Người phạm tội còn có thể bị tịch thu nhiều nhất là ba phần tư tài sản, v.v... ■

(21) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.7, tr.361. (22) CD ROM Hồ Chí Minh Toàn tập: Sđd, t.10, tr.298

Đồng chí Phan Đình Trạc, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Nội chính Trung ương, Phó Trưởng ban Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương về PCTN, Phó Trưởng ban Thường trực Ban Chỉ đạo Cải cách tư pháp Trung ương cùng một số đồng chí đại diện Ban Nội chính Trung ương và Bộ Ngoại giao Việt Nam tại buổi tiếp ông Jaya Ratnam, Đại sứ Singapore tại Việt Nam, ngày 14/6/2021. (Ảnh BNCTW)